

ДОВІДКА
щодо спеціальних економічних зон Республіки Кенія (SEZ)
(станом на початок 2026 року)

Система спеціальних економічних зон (Special Economic Zones, SEZ) у Республіці Кенія функціонує відповідно до Закону про спеціальні економічні зони 2015 року та є одним із ключових інструментів реалізації національної стратегії розвитку Vision 2030.

У 2024–2025 роках правовий режим SEZ був уточнений та оновлений через низку підзаконних актів (Legal Notices), які деталізували процедури оголошення зон, порядок застосування стимулів та адміністративні механізми їх функціонування. Зокрема, у 2025 році набрав чинності Legal Notice 41 of 2025 (Special Economic Zones Act – Revocation), яким було скасовано попередній підзаконний акт (Legal Notice 117 of 2024) та оновлено правову основу застосування режиму SEZ. Окрім цього, у 2025 році були опубліковані додаткові Legal Notices щодо оголошення окремих спеціальних економічних зон (зокрема у Naivasha та інших локаціях).

Зазначені зміни формально оновили механізми офіційного оголошення територій у Кенійському офіційному віснику та чіткіше визначили процедури набуття статусу SEZ. Імплементация оновленого правового режиму триває станом на початок 2026 року.

Кенійська модель SEZ та підхід уряду до їх розвитку орієнтовані не на ізольовані «пільгові анклав», а на структурну трансформацію економіки через використання SEZ як точкових каталізаторів індустріалізації, розвитку сервісної економіки та експортного потенціалу з урахуванням регіональної специфіки, поєднуючи виробництво, сервіси, логістику й технології за суттєвої ролі приватних девелоперів.

Основними цілями програми SEZ є стимулювання прямих іноземних і внутрішніх інвестицій (FDI та DDI); створення робочих місць і розвиток професійних навичок; трансфер технологій та інновацій; диверсифікація економіки та інтеграція Кенії у глобальні та регіональні ланцюги доданої вартості.

Законодавство Кенії передбачає гнучку, диференційовану модель SEZ, що дозволяє створювати спеціалізовані зони, зокрема:

- Industrial Parks — виробництво, переробка, складання;
- Free Trade / Free Port Zones — логістика, реекспорт, дистрибуція;
- Science & Technology / ICT Parks — IT, R&D, дата-центри;
- Business Service Parks — BPO, фінансові, юридичні та консультаційні послуги;
- Agriculture & Livestock Zones — агропереробка, харчова та ветеринарна промисловість;
- Tourism & Recreation Parks.

Окремою тенденцією 2025–2026 років є розширення застосування режиму SEZ на великі агропромислові території.

Система стимулів для резидентів SEZ включає адміністративні та фіскальні. До адміністративних належать, зокрема, принцип «єдиного вікна» (One Stop Shop); єдина операційна ліцензія; прискорене погодження інвестиційних проєктів; спрощені митні процедури безпосередньо в зоні; відсутність валютного контролю; можливість повної іноземної власності; спрощені дозволи на роботу для іноземних фахівців.

Фіскальні стимули включають податок на прибуток (10 % — перші 10 років; 15 % — наступні 10 років (стандарт — 30 %)); ПДВ — 0 %; звільнення від гербового, акцизного та податку на приріст капіталу; 100 % інвестиційну податкову знижку; повне звільнення від імпортних мит та зборів (IDF).

Уповноваженим органом державної влади є Управління спеціальних економічних зон Кенії (Special Economic Zones Authority, SEZA), що діє у структурі Міністерства інвестицій, торгівлі та промисловості Кенії.

До основних повноважень SEZA належать створення, ліцензування та нагляд за функціонуванням SEZ; залучення та супровід іноземних і національних інвесторів; формування

сприятливого регуляторного, податкового та інфраструктурного середовища для інвестиційної діяльності.

Кенія позиціонується як ключові «ворота» до ринків Східноафриканського співтовариства (EAC), COMESA та Африканської континентальної зони вільної торгівлі (AfCFTA) із сукупним охопленням понад 1,5 млрд споживачів. Таким чином, резиденти SEZ мають преференційний доступ до ринків EAC, COMESA та AfCFTA, ринку Європейського Союзу (EPA), ринку США (AGOA), а також до мережі двосторонніх торговельних угод Кенії.

Ключовими структурними перевагами країни є розвинена транспортно-логістична мережа (два морські порти, міжнародні аеропорти, залізниця SGR); відносна макроекономічна стабільність у регіоні; конкурентна вартість електроенергії та води для резидентів SEZ; понад 90 % електроенергії з відновлюваних джерел; молода, англомовна та цифрово підготовлена робоча сила; динамічний розвиток IT- та технологічного сектору («Silicon Savannah»).

Станом на початок 2026 року кількість спеціальних економічних зон, офіційно оголошених у Кенійській державній газеті (gazetted SEZ), оцінюється у кілька десятків, за різними джерелами — приблизно 15–33 зон; загальна кількість державних і приватних SEZ, що мають ліцензії SEZA або перебувають на різних стадіях розвитку, перевищує 30.

SEZ розміщені у 13 округах (counties) та охоплюють ключові економічні коридори (Найробі – Наїваша – Момбаса, узбережжя Індійського океану). Наразі функціонує близько 100 компаній-резидентів; сукупний обсяг заявлених інвестицій перевищує USD 1 млрд; створено понад 11 тис. робочих місць із прискореним зростанням у 2024–2025 роках.

Приватні SEZ, як правило, демонструють вищу операційну гнучкість та швидкість залучення інвесторів, тоді як державні зони виконують роль базових інфраструктурних платформ.

Ключові приклади спеціальних економічних зон.

Naivasha SEZ є однією з ключових державних індустріальних спеціальних економічних зон Кенії, розташованою у стратегічному логістичному вузлі Найробі – Наїваша – Момбаса, поблизу озера Наїваша та основних транспортних коридорів країни. Зона створювалася як інфраструктурно орієнтований індустріальний хаб, здатний обслуговувати як внутрішній ринок Кенії, так і регіональні ринки Східної та Центральної Африки.

Ключовою конкурентною перевагою Naivasha SEZ є пряме залізничне сполучення стандартною колією (SGR) з морським портом Момбаса, а також доступ до автомагістралей Narok – Mai Mahiu, що істотно знижує логістичні витрати для виробничих компаній, зокрема у галузях із високою чутливістю до транспортування та часу доставки.

Інфраструктурне забезпечення зони включає окрему електропідстанцію високої напруги; гарантоване водопостачання та резервні потужності; внутрішню дорожню мережу; митну інфраструктуру безпосередньо в зоні; індустріальні ділянки з підготовленими правами користування.

Пріоритетними напрямками розвитку зони є агропереробка (харчові продукти, корми для тварин), автомобільне складання та суміжні виробництва, холодні склади та логістика, виробництво будівельних матеріалів, текстиль і легка промисловість, фармацевтика та охорона здоров'я, дата-центри та інші енергоємні сервіси.

Naivasha SEZ розглядається урядом Кенії як базова платформа реіндустріалізації, локалізації виробництва та створення робочих місць поза межами столиці.

Dongo Kundu SEZ є стратегічною припортовою індустріально-логістичною спеціальною економічною зоною, розташованою у місті Момбаса. Зона безпосередньо інтегрована з портом Момбаса, міжнародним аеропортом, залізницею SGR, південним об'їзним шляхом міста та новим нафтовим терміналом Kipevu.

Зона охоплює близько 12,1 км² державної землі, повністю підготовленої для індустріального освоєння, що дозволяє реалізовувати масштабні проєкти без складних земельних процедур.

Dongo Kundu SEZ є показовим прикладом донорсько підтриманої індустріальної зони. Її розвиток здійснюється за активної участі уряду Японії через JICA та включає фінансування портової, дорожньої, енергетичної та водної інфраструктури. Управління та операційна діяльність зони здійснюється за участі Kenya Ports Authority, що забезпечує тісну інтеграцію з портовою логістикою.

Пріоритетними напрямками діяльності є портова та припортова логістика, вільні портові та торговельні зони, промислові парки, фармацевтичне виробництво та матеріали, енергетика (зокрема «зелена» та газова), агропереробка та експортно орієнтовані виробництва, регіональні індустріальні та фінансові хаби.

Зона вже залучила низку великих інституційних та промислових інвесторів і позиціонується як головний експортно-логістичний вузол Кенії для регіону Індійського океану та Африки загалом.

Galana Kulalu SEZ є великою агропромисловою спеціальною економічною зоною, розташованою у прибережних регіонах Kilifi та Tana River. У грудні 2025 року зона офіційно отримала статус SEZ як частина перегляду державної політики у сфері продовольчої безпеки та аграрного експорту.

Зона охоплює понад 6,8 км² та є одним із найбільших агропромислових масивів у Кенії. Раніше територія використовувалася в межах державного іригаційного проєкту, який мав обмежену ефективність.

SEZ-статус Galana Kulalu спрямований на залучення приватних інвесторів до комерційного сільського господарства, розвиток виробництва зернових, олійних культур і фруктів, тваринництво та агропереробку, формування експортно орієнтованих агропромислових ланцюгів.

Для інвесторів передбачено стандартний пакет стимулів SEZ, а також спеціальні адміністративні механізми, зокрема створення One-Stop Land Commercialization Office, що має на меті суттєво скоротити строки отримання дозволів та доступу до земельних ділянок.

Galana Kulalu SEZ є прикладом розширення функцій SEZ Кенії за межі класичних індустріальних і логістичних зон.

Vipingo SEZ є новою індустріальною спеціальною економічною зоною, розташованою поблизу порту Момбаса в окрузі Kilifi. Зона була офіційно відкрита у 2025 році та позиціонується як великий виробничо-логістичний хаб, орієнтований на регіональні та континентальні ринки.

Проєкт передбачає розвиток території площею близько 8,1 км² із потенційним обсягом інвестицій до KSh 390 млрд (приблизно USD 2,7 млрд) та створенням десятків тисяч робочих місць у середньостроковій перспективі.

Основними напрямками спеціалізації є важке та середнє виробництво, логістика та складування, експортно орієнтовані індустріальні підприємства, виробництво для ринків AfCFTA з використанням портової логістики.

Vipingo SEZ підкреслює прагнення Кенії до масштабної індустріалізації узбережжя та диверсифікації виробничої бази.

TRIFIC SEZ (Two Rivers International Finance & Innovation Centre) є приватною спеціальною економічною зоною сервісного та інноваційного типу, орієнтованою на експорт послуг і розміщення регіональних штаб-квартир компаній.

Зона розташована у місті Найробі, на території комплексу Two Rivers, та функціонує в межах правового режиму SEZ під наглядом SEZA.

Основною спеціалізацією зони є Business Process Outsourcing (BPO), call- та contact-centres, професійні, консалтингові та фінансові послуги, IT-компанії, shared services та innovation centres, а також регіональні та пан-африканські штаб-квартири міжнародних компаній.

TRIFIC SEZ доповнює індустріальні SEZ Кенії, формуючи сервісний компонент економіки спеціальних економічних зон та підтримуючи позиціонування Найробі як регіонального бізнес-хабу.

ВИСНОВКИ.

SEZ у Кенії є інституційно закріпленим та політично підтриманим інструментом економічної політики, який поступово еволюціонує від класичних індустріальних зон до багатофункціональних платформ, включно з агропромисловими та сервісними моделями. Водночас SEZ не замінюють загальнонаціональні бізнес-реформи, а лише частково компенсують регуляторні та інфраструктурні обмеження, забезпечуючи середньо- та довгостроковий ефект.

Кенійські SEZ можуть становити інтерес для України як практичний майданчик виходу українського бізнесу на ринки Африки, джерело прикладних моделей для післявоєнної індустріальної та сервісної політики, а також інструмент точкової економічної дипломатії, орієнтованої на конкретні галузі та проекти. Окремі SEZ (зокрема TRIFIC SEZ) можуть розглядатися як платформи «м'якого входу» для українських компаній у сфері IT, інженерних та професійних послуг без перенесення ядра діяльності з України.